

Kontroll av «vanlig jordbruksproduksjon»

24. september 2024

Martin Dalen

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

25.09.2024

Agenda:

- 1) Rettslig grunnlag
- 2) Gruppearbeid med caseoppgave (ca 30 minutter). Øvelsen retter seg mot å
 1. Begrunne vedtak ved kontroll av vanlig jordbruksproduksjon
 2. Skrive en rutine for hvordan kommunen kontrollerer «vanlig jordbruksproduksjon».
- 3) Gruppene presenterer og gir hverandre tilbakemeldinger.
- 4) Tolking av begrepene «vanlig jordbruksproduksjon» og «aktiv drift» i kontekst av planteproduksjon.

- **Rettslig grunnlag:**

- Forskrift om produksjons- og avløsertilskudd:

§ 1 Formål. (viser til Stortingets målsetninger)

§ 2 Grunnvilkår

§ 4 Arealtilskudd (presiserer § 2 for avgrensa deler av et foretak).

- Rundskriv 2024/3. Kommentarer til forskriften.

- Høringsdokumentene til forskriften.

Stortingets landbrukspolitiske målsetninger om bl.a. selvforsyning kommer frem i innstillinger og stortingsvedtak:

I Innst. 8 S (2013–2014) sier næringskomiteen at: «Komiteen viser til at det er bred enighet om at norsk landbruk skal ha fokus på økt matproduksjon med intensjon om økt selvforsyning.»

Etter Innst. 258 S (2023-2024) vedtok Stortinget å jobbe for 50% selvforsyning innen 2030.

Hva mener lovgiver med «vanlig jordbruksproduksjon»?

Regelverket viser til rasenormer for husdyr, med definerte grenser.

Langt mindre konkrete grenser i planteproduksjon: Hvis f.eks. avlingsnivået i vesentlig grad skiller seg negativt ut fra tilsvarende produksjoner i tilsvarende områder, kan det være et tegn på at det ikke drives vanlig jordbruksproduksjon.

Ulike naturgitte forhold gjør at lokal kontekst og landbruksfaglig kunnskap bør benyttes for å tolke begrepet «vanlig jordbruksproduksjon» i planteproduksjoner.

Forvaltningens landbruksfaglige vurderinger skal vektlegges ved tolkning av «vanlig jordbruksproduksjon, jf rundskriv 2024/3 og forskriftens høringsdokumenter.

Kontroll av vanlig jordbruksproduksjon

- Gruppearbeid

1. Case

2. Rutinebeskrivelse

Hva mener lovgiver med «vanlig jordbruksproduksjon»?

To vilkår må være oppfylt:

- 1) Drifta har et «næringsmessig preg».
- 2) Det er samsvar mellom areal og oppnådd avling.

LMD skriver i høringsdokumentene til forskriften:

«Produksjonen må ha et omfang og en innretning som gjør at den objektivt sett er egnet til å gi overskudd, om ikke akkurat for den aktuelle søknadsomgangen, så i hvert fall på noe lengre sikt, jf. grensen mellom hobby og næring slik denne trekkes opp i skatteretten.»

Skatteretten har vilkår om «egen regning og risiko, omfang, **overskudd** og varighet».

- Man får f.eks. ikke mva tilbake fra staten hvis ikke foretaket kan gi overskudd på sikt.
- Hobbyhold av husdyr er ikke berettiget produksjonstilskudd.

Hva mener lovgiver med «vanlig jordbruksproduksjon»?

Om en produksjon er lønnsom pga høyt tilskudd og lave produksjonskostnader kan den likevel være i strid med regelverket, hvis det etter en landbruksfaglig vurdering er lite samsvar mellom areal og leveranser.

For planteproduksjoner må forvaltningen dermed tolke begrepene «vanlig jordbruksproduksjon» og «aktiv drift» ut fra et landbruksfaglig ståsted og regelverkets formål.

Solbær. Høyt arealtilskudd og lave produksjonskostnader

Salgsinntekter for 400 kg bygg er ca. 1600 kr.

Arealtilskudd for 1 dekar solbær er 2200 kr (sone 1-4).

Ekstra arealtilskudd for økologisk er 1925 kr.

Det kan være mer lønnsomt med 4 kg solbær enn 400 kg bygg.

Hva er «for ekstensivt»? Hvor går grensa for akseptabel leveranse pr arealenhet?

Avlingsgrense pr daa for vanlig jordbruksproduksjon kan baseres på f.eks. kalkyler, faglitteratur, uttalelse fra rådgivere og tall fra tilsvarende foretak.

Det forutsettes at forvaltningen legger inn en "sikkerhetsmargin" for å ta høyde for normalvariasjoner i driften.

Lokalforedling eller salg direkte til forbruker, som øker omsetning pr daa, må tas med i vurderingen.

Forvaltningen har utredningsplikt, jf Fvl. § 17.

Rundskriv 2024-3:

«Se hen til særegne forhold hos den enkelte produsent, så lenge dette ikke bryter med hva som objektivt sett kan oppfattes som en forsvarlig og god drift.» Eks.: rovdyrtaap i husdyrproduksjon.

Forklaringer på lave avlinger i solbær:

e-Stil PT slår sammen areal for Ribes, blåbær og bringebær.

Gamle felt

Unge felt

Fornyelse/regenerering av felt

Få planter pr dekar

Klimaskader fra kulde, vårfrost i blomst og tørke.

Gjødsling/kalking (næringstilgang generelt)

Økologisk

Planteskadegjørere (nesletopp, greindød)

Salg/produksjon er av ulike grunner ikke innrapportert.

Uhell, f.eks. med plantevernskader.

Hvilke forklaringer peker for/mot «vanlig jordbruksproduksjon»?

Hva mener lovgiver med «aktiv drift»?

Med begrepet «Aktiv drift» i § 4 snevrer lovgiver inn begrepet «vanlig jordbruksproduksjon» til å gjelde et konkret areal eller produksjonstype.

Skillet mellom vilkårene i § 2 Grunnvilkår og § 4 Arealtilskudd går altså ved om hele foretaket eller kun enkelte produksjonstyper «drives aktivt».

Risiko for avling grunnet naturgitte forhold

LMD skriver: «Hvis produsenter etablerer produksjoner i områder hvor naturgitte forhold for den aktuelle produksjon innebærer stor risiko for ingen eller svært liten avling, kan forvaltningen avslå søknad om arealtilskudd.»

Eks. på naturgitte forhold som dyrker må vurdere agronomiske tiltak mot: Vinterskader, vårfrost, tørke, drukning, for kort vekstsesong.

Dette kan komme til anvendelse for tidligblomstrende bærsorter plantet i frostutsatte områder. Eks: Produksjonssvikt 3 siste år.

Spørsmål?